

บทคัดย่อ

T 167975

ชื่อภาคนิพนธ์ : ภูมิปัญญาของลาหู่ในการจัดการทรัพยากรป่า : กรณีศึกษาชุมชน
บ้านแสนเจริญใหม่ ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
ชื่อผู้เขียน : นายสุพจน์ หลี่จา
ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา : 2548

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาภูมิปัญญาของลาหู่ในการจัดการทรัพยากรป่า 2) เพื่อศึกษาวิธีการจัดการป่าแบบดั้งเดิมและประยุกต์ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคและวิธีการแก้ไขปัญหา รวมทั้งวิธีการจัดการที่ควรจะเป็นในการจัดการทรัพยากรป่า โดยทำการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ที่เกี่ยวข้องในฐานะเป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 15 ราย นอกจากนั้น ยังเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนและการสังเกตประกอบด้วย ข้อมูลที่ได้มานำมาวิเคราะห์ควบคู่กับบริบทและใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบ

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านแสนเจริญใหม่ มีแนวทางในการจัดการทรัพยากรป่าโดยใช้ภูมิปัญญาและองค์ความรู้พื้นบ้านผนวกกับองค์ความรู้สมัยใหม่เข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน ชุมชนบ้านแสนเจริญใหม่มีวิถีชีวิต ความเชื่อ ประสพการณ์ ในการจัดการคนโดยการสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนให้มีความตระหนักในความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการทรัพยากรป่า ความเชื่อจึงเป็นที่มาของภูมิปัญญาและองค์ความรู้ ในการจัดการทรัพยากรป่าของชุมชนบ้านแสนเจริญใหม่ ดังเช่น การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ยึดถือ และปฏิบัติสืบต่อกันมา ทำให้คนในชุมชนมีจิตใจที่รู้บุญคุณ มีความนอบน้อมต่อธรรมชาติ และอาศัยอยู่ด้วยความเกื้อกูลระหว่างคนกับธรรมชาติ

T167975

นอกจากนั้นยังพบว่า ชุมชนแสนเจริญใหม่ ให้การยอมรับองค์ความรู้สมัยใหม่ในการจัดการทรัพยากรป่า โดยเข้าร่วมกิจกรรมการอบรม ศึกษาดูงาน มีส่วนร่วมในการปลูกและการทำแนวกันไฟเพื่อป้องกันไฟป่า พร้อมทั้งมีการกำหนด กฎระเบียบในการใช้ประโยชน์จากป่าร่วมกับหน่วยงานทั้งทางภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน เพราะชุมชนมีความตระหนักอยู่เสมอว่า ป่าคือแหล่งต้นน้ำลำธาร ที่จำเป็นสำหรับการเพาะปลูก ป่าคือแหล่งอาหารที่สำคัญ และป่าคือวิถีชีวิตของชุมชน

ปัญหา และอุปสรรค ในการจัดการทรัพยากรป่า ของชุมชนบ้านแสนเจริญใหม่พบว่า เนื่องจากเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่ติดกับชายแดนไทย-พม่า เป็นแหล่งกำเนิดของน้ำแม่จันทน์ที่ใช้หล่อเลี้ยงของคนทั้งอำเภอแล้ว ยังมีชุมชนอื่นๆ ที่มีวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อที่แตกต่างกัน ในการจัดการทรัพยากรป่า จึงก่อให้เกิดปัญหาการบุกรุกแผ้วถางป่าเพื่อทำการเกษตร การเผาป่าเพื่อล่าสัตว์เป็นต้น ชุมชนจึงต้องการให้หน่วยงานทั้งองค์กรภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ได้ช่วยสนับสนุนด้านองค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากรป่า พร้อมทั้งวัสดุอุปกรณ์ในการดับไฟป่า ตลอดจนการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจให้กับชุมชนอื่นๆ ให้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรป่า โดยเฉพาะที่สำคัญคือป่าต้นน้ำ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ที่สำคัญคือ ผู้เกี่ยวข้องควรมีการสร้างกระบวนการทางสังคมให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรป่า โดยนำมิติทางด้านภูมิปัญญาและองค์ความรู้ ที่เป็นความเชื่อ โดยมีวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนควบคู่ไปกับการส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้สมัยใหม่ พร้อมทั้งประสานสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชน เพื่อช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันในการจัดการทรัพยากรป่า

ABSTRACT

T 167975

Title of Research Paper : The Lahu's Wisdom on Forestry Resource Management: A Case Study of Saen Jalean Mai Village Patueng Tambon Maechan District Chaing Rai Province.
Author : MR. Supot Leeja
Degree : Master of Arts (Social Development)
Year : 2005

The objectives of this research are 1) to study the Lahu's wisdom in forest resource management, 2) to study methods of traditional forest management and its application, 3) to find out problems, obstacles and ways to solve them including an appropriate method for forest resource management.

Data collection is done via the in-depth interview method by interviewing 15 key-informants about the matter. In addition, relevant information from various documents were gathered and used accordingly including the community's activity participation and observation.

Finding of the study reveal that the studied village manages forest resource by applying its traditional knowledge and wisdom with modern knowledge smoothly. This village processes its own beliefs, experiences and ways of handling people in the community to be conscious in environment protection which is the core issue for forest management. Beliefs transform into knowledge and wisdom in forest resource management, for example, rituals and ceremonial rites traditionally performed resulting in being cognizant of nature virtues and the dependence between human being and nature.

In addition, this village also accepts modern knowledge in forest resource management by participating in training, study tour, forest replanting and creating preventing line of forest fire, having common rules for using forest products with government officials and NGO.

Among problems and obstacles found are forest destroying from people of other cultures living around them. They therefore want effective help from the government in this matter.

Important recommendations emerged, among others, are the society at large should have knowledge and understanding in forest resource management at the similar level with concerned authorities and community to help strengthening the forest management process more efficiently.